

УДК 747:726(477.84)«190»
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/94-1-25>

Наталія ДАЦЮК,
orcid.org/0000-0003-2548-3638
доктор філософії,

доцент кафедри образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх навчання
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
(Тернопіль, Україна) nat.datsyuk@gmail.com

Михайло НЕТРИБ'ЯК,
orcid.org/0000-0001-9043-3886
заслужений архітектор України,

викладач кафедри образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх навчання
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
(Тернопіль, Україна) netrmm5@gmail.com

Роман ВІЛЬГУШИНСЬКИЙ,
orcid.org/0000-0003-2200-7492
народний художник України,

професор кафедри образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх навчання
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
(Тернопіль, Україна) roman63vv@gmail.com

ПОЛІСТИЛІСТИЧНА СТРУКТУРА ІНТЕР'ЄРНОГО ПРОСТОРУ ХРАМІВ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

У статті здійснено комплексний аналіз полістилістичної структури інтер'єрного простору храмів Тернопільщини початку ХХ століття в контексті історико-культурних, конфесійних і мистецьких процесів, що формувалися на території регіону. Особливу увагу зосереджено на виявленні специфіки взаємодії різних стильових напрямів, іконографічних програм та художніх традицій у сакральному мистецтві Галицької та Волинської частин Тернопільщини, які перебували у складі різних державних утворень – Австро-Угорської та Російської імперій.

Проаналізовано збережені зразки монументального живопису та інтер'єрного оздоблення храмів, що репрезентують поєднання академічного реалізму, неовізантійської традиції, елементів модерну та національно орієнтованих художніх практик. Висвітлено творчість провідних митців початку ХХ століття, зокрема Антіна Манастирського, Андрія Наконечного, Северина Борачка, Михайла Осінчука та Павла Ковжуна, у контексті формування полістилістичних ансамблів сакрального простору Галичини. Наголошено на ролі митрополита Андрія Шептицького у підтримці мистецьких ініціатив, спрямованих на оновлення сакрального мистецтва на основі візантійської традиції та національних культурних засад.

Окремо розглянуто особливості сакрального мистецтва Волинської частини Тернопільщини, де полістилізм формувався в межах імперської художньої парадигми російського православ'я шляхом поєднання академічно-реалістичної стилістики з неоруськими та історизуючими елементами. Зіставлення галицької та волинської моделей полістилізму дало змогу виявити регіональні відмінності художнього мислення та світоглядні засади формування сакрального інтер'єру.

Зроблено висновок, що інтер'єри храмів Тернопільщини початку ХХ століття є складними полістилістичними утвореннями, в яких відображено багатовекторність мистецьких процесів окресленого періоду та взаємодію локальних і загальноєвропейських культурних тенденцій.

Ключові слова: сакральне мистецтво, храм, стінопис, національні традиції, іконопис.

Natalia DATSYUK,

orcid.org/0000-0003-2548-3638

PhD (Philosophy),

*Associate Professor at the Department of Fine Arts, Design, and Teaching Methodology
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
(Ternopil, Ukraine) nat.datsyuk@gmail.com*

Mykhailo NETRIBYAK,

orcid.org/0000-0001-9043-3886

Honored Architect of Ukraine,

*Lecturer at the Department of Fine Arts, Design, and Teaching Methodology
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
(Ternopil, Ukraine) netrmm5@gmail.com*

Roman VILHUSHYNSKYI,

orcid.org/0000-0003-2200-7492

People's Artist of Ukraine,

*Professor at the Department of Fine Arts, Design, and Teaching Methodology
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
(Ternopil, Ukraine) roman63vv@gmail.com*

THE POLYSTYLISTIC STRUCTURE OF THE INTERIOR SPACE OF CHURCHES IN THE TERNOPIL REGION IN THE EARLY TWENTIETH CENTURY

The article presents a comprehensive analysis of the polystylistic structure of the interior space of churches in the Ternopil region in the early twentieth century within the context of the historical, cultural, confessional, and artistic processes that shaped the region. Particular attention is paid to identifying the specific features of interaction among different stylistic trends, iconographic programs, and artistic traditions in the sacred art of the Galician and Volhynian parts of the Ternopil region, which belonged to different state entities – the Austro-Hungarian Empire and the Russian Empire.

The study examines preserved examples of monumental painting and interior decoration of churches that demonstrate a synthesis of academic realism, the Neo-Byzantine tradition, elements of Art Nouveau, and nationally oriented artistic practices. The creative work of leading artists of the early twentieth century, including Antin Manastyrskyyi, Andrii Nakonechnyi, Severyn Borachok, Mykhailo Osinchuk, and Pavlo Kovzhun, is analyzed in the context of the formation of polystylistic ensembles of the sacred space in Galicia. Emphasis is placed on the role of Metropolitan Andrey Sheptytsky in supporting artistic initiatives aimed at renewing sacred art based on the Byzantine tradition and national cultural foundations.

Special attention is given to the characteristics of sacred art in the Volhynian part of the Ternopil region, where polystylism developed within the imperial artistic paradigm of Russian Orthodoxy through the combination of academic realist stylistics with Neo-Russian and historicist elements. A comparative analysis of the Galician and Volhynian models of polystylism makes it possible to identify regional differences in artistic thinking and the worldview foundations underlying the formation of sacred interiors.

The article concludes that the church interiors of the Ternopil region in the early twentieth century represent complex polystylistic formations that reflect the multivector nature of artistic processes of the period and the interaction between local and pan-European cultural trends.

Key words: *sacred art, church, mural painting, national traditions, icon painting.*

Постановка проблеми. Дослідження сакрального мистецтва Тернопільщини початку ХХ століття потребує комплексного підходу з урахуванням специфіки мистецьких процесів, що формувалися на цій території впродовж тривалого історичного періоду. Зміна політичного та конфесійного підпорядкування краю зумовила істотні трансформації художньої мови та формування різних філософсько-світоглядних орієнтирів у сакральному мистецтві. Християнська традиція, в основі якої лежить символічне сприйняття світу як божественного творіння, зазнавала впливів ідеологічних наративів, що сприяли спрощенню

художнього вислову та домінуванню академічного реалізму, орієнтованого передусім на безпосередню зрозумілість образу.

У межах православного ареалу, зокрема під впливом російської церковної традиції, акцент зміщується з багатошарової символіки на ілюстративність зображення. Натомість унійна мистецька традиція демонструє відкритість до провідних європейських художніх тенденцій і збереження символічної мови сакрального образу. У зв'язку з цим одним із ключових завдань статті є аналіз різноманітних варіацій репрезентації біблійних образів у сакральному мистецтві храмів Тернопіль-

щини, а також виявлення змін стилістики візуальної передачі біблійних сюжетів у храмовому просторі в контексті культурно-історичних конотацій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Історія західноукраїнського сакрального мистецтва початку ХХ століття тривалий час залишалася поза межами системного наукового осмислення, зокрема в аспекті взаємозв'язку мистецьких явищ із ширшим історико-культурним контекстом розвитку регіону. Лише наприкінці 1990-х років – у першій чверті 2000-х років – спостерігається помітна активізація наукового інтересу до зазначеної проблематики, що зумовила появу низки ґрунтовних фахових публікацій. У дослідженнях сучасних українських науковців увага зосереджується передусім на аналізі творчої спадщини майстрів кінця ХІХ – початку ХХ століття, осмисленні стильових трансформацій сакрального мистецтва та виявленні специфіки художніх процесів, зумовлених культурно-історичними й конфесійними чинниками.

Зокрема, суттєвий внесок у вивчення творчості митців початку ХХ століття зробили сучасні українські науковці, серед яких варто виокремити праці Ю. Бірюльова, присвячені проблемам стильових трансформацій та взаємодії сакрального мистецтва з європейськими художніми тенденціями (Бірюльов, 2005: 184), дослідження Д. Степовика, у яких сакральне мистецтво розглядається в контексті богословської традиції та символічної мови образу (Степовик, 2012: 288), а також напрацювання І. Гах, що зосереджуються на регіональній специфіці та іконографічних особливостях церковного мистецтва (Гах, 2017: 192). Вагомими є також дослідження І. Дундяк, у яких здійснено комплексний аналіз розвитку сакрального живопису означеного періоду (Дундяк, 2019: 404), та праці О. Дячок, присвячені проблемам художньої мови та стилістики сакрального образу в культурно-історичному контексті (Дячок, 2020: 542). Сукупність зазначених наукових розвідок формує теоретико-методологічне підґрунтя для подальшого осмислення сакрального мистецтва Тернопільщини в означених хронологічних межах.

Мета статті полягає у виявленні та комплексному аналізі полістилістичної структури інтер'єрного простору храмів Тернопільщини початку ХХ століття, з'ясуванні особливостей взаємодії різних стильових напрямів, іконографічних програм і художніх традицій у сакральному мистецтві регіону, а також визначенні ролі історико-культурних, конфесійних і політичних чинників у формуванні специфіки художнього образу храмового інтер'єру в галицькій та волинській частинах краю.

Виклад основного матеріалу. На початку ХХ століття територія сучасної Тернопільської області перебувала у складі двох різних державних утворень – Австро-Угорської та Російської імперій, що зумовило істотні відмінності в соціально-економічному, культурному й мистецькому розвитку регіону. Східна Галичина, яка входила до складу Австро-Угорщини, характеризувалася вищим рівнем розвитку промисловості, капіталістичних відносин і місцевого самоврядування. Скасування панщини у 1848 році та ухвалення австро-угорської угоди й конституції 1867 року сприяли активізації громадського життя, розвитку культури й мистецтва, зокрема сакральної архітектури, у межах якої держава не здійснювала жорсткого контролю (Дячок, 2020: 263).

Вагому роль у процесах формування національної свідомості відіграло духовенство греко-католицької церкви Львівської (з 1885 року – Станіславівської) єпархії, яке активно долучалося до освітньої, просвітницької та громадської діяльності (Григорук, 2013: 182–187). На тлі піднесення національної самосвідомості в багатонаціональному середовищі імперії посилювався пошук української культурної ідентичності, що зумовило активний розвиток церковного будівництва та потребу у формуванні самобутніх архітектурно-мистецьких форм сакрального простору, в яких чітко артикулювалися національні риси (Павлюк, 2018: 319–329).

Натомість на волинській частині Тернопільщини, що перебувала під владою Російської імперії, реалізовувалася політика зросійщення та уніфікації релігійного життя. Насильницька ліквідація Греко-католицької церкви у 1875 році, обмеження використання української мови та активна діяльність москвофільських середовищ сприяли нівелюванню національних особливостей сакральної культури (Феденко, 1934: 52–53). Попри спроби українського православного духовенства протидіяти цим процесам, зокрема через ініціативи українізації богослужіння у 1917 році, домінування російської церковної традиції зумовило суттєві відмінності в художньому вирішенні сакральних інтер'єрів цієї частини регіону (Дацюк, 2024: 51–52).

Сукупність історико-культурних, політичних та конфесійних чинників зумовила формування полістилістичної структури інтер'єрного простору храмів Тернопільщини початку ХХ століття. Ці процеси набули найбільш виразного втілення саме в сакральному інтер'єрі, де взаємодіють різночасові стильові нашарування, іконографічні програми та художні техніки. Полістилістичність храмового простору не має абстрактного характеру, а конкретизується в кожному окремому

об'єкті через поєднання академічного реалізму, неовізантійських тенденцій, елементів модерну й локальних традицій. З огляду на це подальший виклад зосереджується на аналізі інтер'єрів окремих храмів Тернопільщини, що представляють різні конфесійні та стильові моделі сакрального мистецтва означеного періоду.

Кількість збережених пам'яток сакрального мистецтва початку ХХ століття на території Тернопільської області є обмеженою. До найбільш репрезентативних належать стінописи храмів, зокрема церкви Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії в селі Буцнів, церкви Вознесіння Господнього в селі Настасів, церкви Пресвятої Трійці в селі Малашівці, церкви святого Миколая в Тереховлі та інших. Аналіз цих пам'яток засвідчує, що сакральні інтер'єри регіону означеного періоду формувалися в умовах поєднання різних стильових орієнтацій, серед яких провідною залишається реалістична традиція, сформована на основі християнських канонів і під впливом львівської та західноєвропейської мистецьких шкіл. Водночас у межах реалістичної парадигми дедалі відчутнішим стає індивідуальний стиль митця, що виявляється в авторському трактуванні біблійних сюжетів, введенні елементів української орнаментики, національного колориту та локальних декоративних мотивів.

Полістилістична структура інтер'єрного простору храмів Тернопільщини початку ХХ століття особливо виразно простежується у співіснуванні реалістичного живопису з елементами неовізантійської стилістики, декоративної площинності та модерних художніх прийомів. Показовими у цьому контексті є сакральні твори К. Устияновича в церкві Непорочного Зачаття Пресвятої Діви Марії в селі Буцнів, а також розписи Осінчука в церкві Пресвятої Трійці в селі Озерна, у яких академічна образність поєднується з орнаментальним мисленням і локальною художньою традицією (Дацюк, 2024: 66).

Вагомий внесок у формування полістилістичного образу храмового інтер'єру зробили й митці, пов'язані з Тернопільським краєм. Зокрема, сакральна творчість Антіна Манастирського являє собою синтез академічного реалізму з традиційною іконографією та поміркованими модерністичними впливами, що знаходить вияв у цілісному композиційному вирішенні іконостасів і монументальних розписів. Натомість творчість Андрія Наконечного демонструє послідовне звернення до неовізантійської традиції, поєднаної з національними мотивами, декоративною площинністю та графічною лінійністю, що формує інший тип художнього мислення в межах сакрального простору.

Особливо показовими з погляду полістилізму є монументальні розписи церкви Вознесіння Господнього в селі Настасів (1932), виконані А. Наконечним у співпраці з Д. Горняткевичем, А. Лепким і М. Зорієм. У цих розписах простежується синтез візантійської іконописної традиції, декоративно-орнаментального начала та модернізованого пластичного вирішення образів, що зумовлює динамічність і цілісність інтер'єрного простору. Контраст між декоративним тлом і активною живописною моделлю постатей святих підсилює художню виразність та підкреслює полістилістичний характер сакрального ансамблю (Дацюк, 2024: 67).

Таким чином, інтер'єри храмів Тернопільщини початку ХХ століття постають як складні полістилістичні утворення, у яких взаємодіють академічний реалізм, неовізантійська традиція, елементи модерну та національно орієнтовані художні практики. Саме ця багатошаровість стилістичних рішень визначає специфіку сакрального простору регіону та відображає ширші культурно-історичні процеси окресленого періоду.

Вагоме місце у формуванні полістилістичного характеру інтер'єрного простору храмів Тернопільщини початку ХХ століття посідає творчість Северина Борачка (1898–1975), уродженця села Сороцьке на Тереховлянщині. Мистецька освіта, здобута в Краківській академії красних мистецтв, а також тривалі студії в Парижі зумовили відкритість художника до західноєвропейських модерних течій, що органічно поєднувалися з традиційною сакральною образністю. У поліхроміях храмів св. Миколая в Тереховлі (1936), церкви Вознесіння Господнього в Настасові (1937), церкви св. апостола Івана Богослова в Ілавчому та інших простежується синтез академічного живопису, декоративно-колеристичних пошуків і модернізованого трактування сакрального простору. Полістилістичність у його роботах виявляється у співіснуванні традиційної іконографії з вільнішою композиційною побудовою, різноманітним живописним технік і посиленням колеристичним началом.

Інший напрям полістилістичних пошуків у сакральному мистецтві Тернопільщини репрезентує творчість Михайла Осінчука (1890–1969), уродженця села Голошинці. Його художня діяльність засвідчує послідовне звернення до візантійської традиції, переосмисленої крізь призму наукового вивчення давнього галицького іконопису та особистих мистецьких пошуків. У настінних розписах і поліхроміях храмів М. Осінчук поєднує канонічну іконографічну систему з декоративним мисленням, орнаментальним заповненням площин і монументалізацією образів. Перехід митця

до темперного живопису після відвідин Греції посилив неовізантійську складову його стилю, що стала важливим компонентом полістилістичного ансамблю храмового інтер'єру.

Особливо показовим для розуміння полістилізму сакральних інтер'єрів є творча співпраця М. Осінчука з Павлом Ковжуном (1896–1939). У спільних монументальних розписах, зокрема в церкві Пресвятої Трійці в Озерній (1929) та церкві Покрови Пресвятої Богородиці в Гримайлові (1928), поєднано візантійську іконописну традицію з модернізованим декоративним орнаментом, властивим графічному мисленню П. Ковжуна. Розподіл праці між митцями – фігуративний живопис Осінчука та орнаментально-декоративне обрамлення Ковжуна – сприяв формуванню багатопланового художнього середовища, у якому різні стилеві системи взаємодіють у межах єдиного сакрального простору.

Творчість Павла Ковжуна, сформована під впливом школи Георгія Нарбута, внесла в інтер'єри храмів елементи графічної лінеарності, стилізованої орнаментики та модерного ритму. Його декоративні композиції не лише доповнювали іконописні образи, а й виконували важливу просторово-організуючу функцію, підсилюючи цілісність інтер'єру та водночас акцентуючи його полістилістичний характер.

Сакральне мистецтво Волинської частини Тернопільщини початку ХХ століття формувалося в принципово відмінних політичних і конфесійних умовах порівняно з галицьким регіоном, що безпосередньо позначилося на характері художнього вирішення храмових інтер'єрів. Колоніальна політика Російської імперії, спрямована на уніфікацію релігійного життя та насадження норм російського православ'я, зумовила переорієнтацію сакрального мистецтва на жорстко регламентовані академічні зразки. Будівництво й перебудова храмів відбувалися відповідно до приписаного «канону», а відступи від офіційної стилістичної моделі не заохочувалися. Унаслідок цього до оздоблення інтер'єрів залучалися переважно російські майстри та їхні учні, що сприяло домінуванню академічно-реалістичної манери з ілюстративним трактуванням сакральних сюжетів.

Разом із тим інтер'єри храмів Волинської частини Тернопільщини не є стилістично однорідними, а демонструють специфічну форму полістилізму, зумовлену поєднанням академічного реалізму з елементами неоруського стилю та модерних художніх тенденцій. Показовим у цьому контексті є оформлення Троїцького собору Почаївської лаври, до якого 1910 року був залучений Микола Реріх – представник російського модерну, зорієнтованого на переосмислення візуальних кодів давньоруської культури. Виконані

ним ескізи мозаїчних панно для вхідних порталів, зокрема композиція «Спас Нерукотворний і святі князі», засвідчують спробу стилістичного оновлення сакрального образу в межах офіційної православної традиції (Дацюк, 2024: 73).

Важливим чинником формування полістилістичної структури інтер'єрів волинських храмів став і вплив творчості Віктора Васнецова, зокрема його монументальних розписів Володимирського собору в Києві (1885–1896). Створений художником тип образу Богородиці з Немовлям, що поєднує академічний реалізм із романтизованими мотивами давньоруської іконографії, набув широкого поширення в церковному живописі регіону. Його наслідування простежується, зокрема, у купольному розписі храму Святого Духа Свято-Духівського Почаївського чоловічого монастиря та вівтарній частині Миколаївського храму Богоявленського жіночого монастиря в Кременці. Таким чином, у сакральному просторі Волинської частини Тернопільщини сформувалася усталена іконографічна модель, що поєднувала елементи неовізантійської стилізації з академічною системою образотворення.

У першій чверті ХХ століття полістилістичний характер інтер'єру Троїцького собору Почаївської лаври був доповнений розписами Всеволода Щербакова, виконаними в так званому «ярославському стилі ХVІІ століття». Апеляція до історичних стилізацій у межах одного храмового простору засвідчує нашарування різночасових художніх моделей і підкреслює еkleктичний характер сакрального ансамблю, у якому поєднуються академічний реалізм, неоруська стилістика та ретроспективні мотиви давньоруського мистецтва.

Отже, полістилізм інтер'єрного простору храмів Волинської частини Тернопільщини початку ХХ століття має інший характер, ніж у галицькому регіоні. Якщо в Галичині полістилістичність зумовлена синтезом візантійської традиції, академічного реалізму, модерних течій і національно орієнтованих художніх практик, то на Волині вона формується в межах імперської художньої парадигми шляхом поєднання академічно-реалістичної стилістики російського православ'я з неоруськими та історизуючими елементами.

Таким чином, сакральний простір храмів Тернопільщини початку ХХ століття постає як складна полістилістична система, у якій конфесійна приналежність, політичний контекст і мистецькі орієнтації визначали не лише формальні стилістичні риси, а й світоглядні засади художнього образу. Саме зіставлення галицької та волинської моделей полістилізму дає змогу глибше осмислити регіональну специфіку сакрального мистецтва Тернопільщини в загальноєвропейському культурному контексті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бірюльов Ю.О. Мистецтво львівської сецесії. Львів: Центр Європи, 2005. – 184 с., 385 іл.
2. Гах І. С. Епоха митрополита : українське образотворче мистецтво першої половини ХХ століття. Львів : Манускрипт, 2017. 192 с. : іл.
3. Григорук Н. Політика Австро-Угорщини стосовно українського питання в Галичині в кінці ХІХ – на початку ХХ ст. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія. Тернопіль, 2013. Вип 2 (1). С. 181–187. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Hryhoruk_Nataliia/Polityka_Avstro-Uhorschny_stosovno_ukrainskoho_pytannia_v_Halychyni_XIX_XX_st.pdf? (дата звернення 16.12.2025)
4. Дацюк Н. Сакральне мистецтво в оздобленні храмів Тернопільщини ХХ – початку ХХІ століття. : Доктор філософії : спец.. 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація : захищена 2024-02-07; Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. – Івано-Франківськ, 2024. 169 с.
5. Дундяк І. М. Українське церковне малярство другої половини ХХ – початку ХХІ століть (особливості функціонування, збереження, трансформації та відродження) : монографія / [наук. ред.: М. Р. Селівачов]. Івано-Франківськ : ДВНЗ "Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2019. 404, [43] с. : іл. Назва обкл. : Українське церковне малярство другої половини ХХ – початку ХХІ століть.
6. Дячок О. Формування архітектури сакральних комплексів під впливом суспільно-політичних процесів (на прикладі Тернопільської області) дис. ... доктора архітектури : 18.00.01 / Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів, 2020. 542с.
7. Павлюк С. П. Церковне мистецтво України : у 3-х т. / НАН України, Ін-т народознавства ; відп. ред. С. П. Павлюк ; кер. проекту, наук. ред. тому Л. М. Герус ; худ.-оформл. Є. В. Вдовиченко. Харків : Фоліо, 2018. Т. 1 : Архітектура. Монументальне мистецтво. 952 с. : іл.
8. Степовик Д. Нова українська ікона ХХ – початку ХХІ століть : Традиційна іконографія та нова стилістика. Жовква : Місіонер, 2012. 288 с.
9. Томашівський С. Галичина : політично-історичний нарис з приводу світової війни. Друге вид. Львів : [б. в.], 1915. 30 с. (Політична бібліотека). URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000012829> ; <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/19710/file.pdf> (дата звернення 16.12.2025)
10. Феденко П. Український громадський рух у ХХ столітті. Подебради : Український технічно-господарський інститут позаочного навчання. 1934. 170 с.

REFERENCES

1. Biriulov Yu. (2005) *Mystetstvo lvivskoi setsesii*. [Art of the Lviv Secession] Lviv: Tsentr Yevropy 184 s, 385 il. [in Ukrainian].
2. Hakh I. S. (2017). *Epokha mytropolyta : ukrainske obrazotvorche mystetstvo pershoi polovyny XX stolittia*. [The era of the metropolitan: Ukrainian fine art of the first half of the 20th century] Lviv : Mankuskrypt 192 s. : il. [in Ukrainian].
3. Hryhoruk N. (2013) *Polityka Avstro-Uhorschyny stosovno ukrainskoho pytannia v Halychyni v kintsi XIX – na pochatku XX st.* [Ukrainian art of Lviv 1919-1939 The policy of Austria-Hungary regarding the Ukrainian question in Galicia at the end of the 19th and the beginning of the 20th centuries] *Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Seria: Istoriiia. Ternopil. Vyp 2 (1). S. 181–187.* [in Ukrainian].
4. Datsiuk N. (2024) *Sakralne mystetstvo v ozdoblenni khramiv Ternopilshchyny XX – pochatku XXI stolittia* [Sacred Art in the decoration of the temples of Ternopil Oblast in the 20th – early 21st centuries] : *Doktor filosofii : spets.. 023 – Obrazotvorche mystetstvo, dekoratyvne mystetstvo, restavratsiia : zakhyshchena 2024-02-07; Prykarpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka. – Ivano-Frankivsk. 169 s.* [in Ukrainian].
5. Dundiak I. M. (2019) *Ukrainske tserkovne maliarstvo druhoi polovyny XX – pochatku XXI stolit (osoblyvosti funktsionuvannia, zberezhennia, transformatsii ta vidrodzhennia)* [Ukrainian church painting of the second half of the 20th – beginning of the 21st centuries (features of functioning, preservation, transformation and revival)]: *monohrafiia / [nauk. red.: M. R. Selivachov]. Ivano-Frankivsk : DVNZ "Prykarpat. nats. un-t im. V. Stefanyka, 404, [43] s. : il. Nazva obkl. : Ukrainske tserkovne maliarstvo druhoi polovyny XX – pochatku XXI stolit.* [in Ukrainian].
6. Diachok O. (2020) *Formuvannia arkhitektury sakralnykh kompleksiv pid vplyvom suspilno-politychnykh protsesiv (na prykladi Ternopil'skoi oblasti)* [The formation of the architecture of sacred complexes under the influence of social and political processes (on the example of the Ternopil region)] *dys. ... doktora arkhitektury : 18.00.01 / Nats. un-t "Lviv. politekhnika". Lviv, 542 s.* [in Ukrainian].
7. Pavliuk S. P. (2018) *Tserkovne mystetstvo Ukrainy* [Church art of Ukraine] : *u 3-kh t. / NAN Ukrainy, In-t narodoznavstva ; vidp. red. S. P. Pavliuk ; ker. proektu, nauk. red. tomu L. M. Herus ; khud.-oforml. Ye. V. Vdovychenko. Kharkiv : Folio T. 1 : Arkhitektura. Monumentalne mystetstvo, 952 s. : il.* [in Ukrainian].
8. Stepovyk D. (2012) *Nova ukrainska ikona XX – pochatku XXI stolit : Tradytiina ikonohrafiia ta nova stylistyka* [New Ukrainian icon of the 20th and early 21st centuries: Traditional iconography and new stylistics]. Zhovkva : Misioner. 288 s. [in Ukrainian].
9. Tomashivskiy S. (1915) *Halychyna : politychno-istorychni narys z pryvodu svitovoi viiny* [Galicia: a political-historical essay about the world war.] *Druhe vyd. Lviv : [b. v.]. (Politychna biblioteka) URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000012829 ; https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/19710/file.pdf* [in Ukrainian].
10. Fedenko P. (1934) *Ukrainskyi hromadskyi rukh u XX stolitti*. [Ukrainian public movement in the 20th century]. *Podibrady : Ukrainskyi tekhnichno-hospodarskyi instytut pozaochnoho navchannia, 170 s.* [in Ukrainian].

Дата першого надходження рукопису до видання: 21.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 19.12.2025

Дата публікації: 31.12.2025